

Marielle Hasanen ja Emma Rönkkö

Tahaton lapsettomuus kokemuk- sena naisella ja parisuhteessa

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilötyö (AMK)

Kätilötyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

21.3.2023

Tekijä	Marielle Hasanen ja Emma Rönkkö
Otsikko	Tahaton lapsettomuus kokemuksena naisella ja parisuh- teessa
Sivumäärä	25 sivua + 3 liitettä
Aika	21.3.2023
Tutkinto	Kätilö (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Kätilötyön tutkinto-ohjelma
Ohjaaja	Pirjo Koski, lehtori
Lapsettomuus on maailmanlaajuinen ongelma, josta kärsivät jopa 48 miljoonaa pariskun- taa ja 186 miljoonaa yksilöä. Tahattomasta lapsettomuudesta puhutaan, kun hedelmöitty- mistä on yritetty yli vuoden tuloksetta tai tulee toistuvia keskenmenoja. Tahaton lapsetto- muus voidaan kokea hyvin eri tavoin ja se voi vaikuttaa moniin elämän osa-alueisiin. Tyy- pillisiä tunteita, joita lapseton voi käydä läpi ovat suru, häpeä, raivo ja ulkopuolisuus. Tä- män opinnäytetyön tarkoitus oli kuvata tahattoman lapsettomuuden kokemuksia naisella ja parisuhteessa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa kätilötyön opetuksen tueksi. Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena ja tulokset analysoitiin induk- tiivisen sisällönanalyysin tavoin. Tiedonhaku suoritettiin systemaattisesti ja manuaalisesti. Tietokantoina toimivat CINAHL, Finna.fi, Medic, PubMed, Taylor & Francis Online. Haku- sanoja olivat esimerkiksi infertility, lapsettomuus* ja support. Aineistoksi valikoitui kahdek- san tutkimusartikkelia, jotka ovat julkaistu vuosina 2012–2022. Tutkimusartikkeleista kuusi oli laadullisia, yksi määrällinen ja yksi narratiivinen. Opinnäytetyössä tulokset esitellään aineistoista nousseina yläluokkina (n=8), joita ovat <i>nai- sen kokemat tunteet, naisen sosiaalinen elämä, naisen tuen tarve, naisen selviytymiskei- not, parisuhteessa koetut tunteet, vaikutukset parisuhteessa, pariskunnan sosiaalinen elämä ja pariskunnan selviytymiskeinot</i>. Opinnäytetyön aineistosta ilmenevät keskeiset tu- lokset osoittavat, että tahaton lapsettomuus vaikuttaa kokonaisvaltaisesti naisten ja paris- kuntien elämien eri osa-alueisiin. Tahaton lapsettomuus aiheuttaa sekä naisilla että pari- suhteissa negatiivisia tunteita. Vaikka tahattomalla lapsettomuudella on negatiivisia vaiku- tuksia parisuhteeseen, voi se myös vahvistaa sitä. Naisten ja pariskuntien sosiaaliset elä- mät kärsivät. He selviytyvät sekä positiivisin että negatiivisin selviytymiskeinoin. Erityisesti naiset kuvaavat tuen tarvetta ja sen merkitystä lapsettomuuden aikana. Opinnäytetyötä voivat hyödyntää kätilöopiskelijat, muut hoitotyön opiskelijat, opettajat, am- mattilaiset tai muuten aiheesta kiinnostuneet. Opinnäytetyö auttaa ymmärtämään, mitä ta- hattomasti lapsettomat voivat käydä läpi. Jatkotutkimusaiheina ehdottaisimme suomalaisia tutkimuksia tahattoman lapsettomuuden kokemuksista, tutkimuksia pariskunnan tukemi- sestä tahattomassa lapsettomuudessa sekä tutkimuksia tahattoman lapsettomuuden koke- muksista miehen näkökulmasta.	
Avainsanat	tahaton lapsettomuus, kokemus, nainen, parisuhde

Author	Marielle Hasanen and Emma Rönkkö
Title	Involuntary Infertility as an Experience of a Woman and in Relationships
Number of Pages	25 pages + 3 appendices
Date	21 st of March 2023
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Midwifery
Instructor	Pirjo Koski, Lecturer
Infertility is a global issue affecting up to 48 million couples and 186 million individuals. Involuntary infertility is defined as trying to conceive for more than a year without success or having repeated miscarriages. Involuntary infertility can be experienced in many different ways, and it can affect many aspects of life. Typical emotions that childlessness can cause include sadness, shame, rage and isolation. The purpose of this thesis was to describe the experience of involuntary infertility in a woman and in a relationship. The aim was to produce information that could be used by midwifery students, as well as other nursing students and teachers. The thesis can also be used by professionals or others interested in the subject. The thesis was carried out as a descriptive literature review and the results were analyzed using inductive content analysis. The data search was carried out systematically and manually. The databases were CINAHL, Finna.fi, Medic, PubMed, Taylor & Francis Online. Search terms included, for example infertility and support. Eight research articles published between 2012 and 2022 were selected, six of which were qualitative, one quantitative and one narrative. In the thesis the results are presented in upper categories (n=8) which are <i>women's emotions, women's social life, women's need for support, women's coping strategies, emotions in the relationship, effects in the relationship, couple's social life and couple's coping strategies</i>. The results showed that involuntary infertility has a holistic impact on different aspects of women's and couples' lives. Involuntary infertility causes negative emotions in both women and couples. Although involuntary infertility has negative effects on a relationship, it can also strengthen it. The social lives of women and couples suffer, and they cope with both positive and negative coping strategies. Women in particular describe the need for support and its importance during infertility. The thesis can be used by midwifery students, other nursing students, teachers, professionals, or anyone else interested in the subject. The thesis will help to understand what involuntary childless people may be going through. Suggested topics for further research include Finnish studies on the experience of involuntary infertility, studies on supporting couples in involuntary infertility, and studies on the experience of involuntary infertility from the male perspective.	
Keywords	involuntary infertility, experience, woman, relationship

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettiset lähtökohdat	2
2.1	Tahaton lapsettomuus	2
2.2	Lapsettomuus kokemuksena naisella ja parisuhteessa	2
2.3	Lapsettomuuden syitä	3
2.3.1	Lapsettomuuden syitä naisella	4
2.3.2	Lapsettomuuden syitä miehellä	4
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	5
4	Opinnäytetyön menetelmät	5
4.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	5
4.2	Tiedonhaku	6
4.3	Aineiston kuvaus	7
4.4	Aineiston analyysi	8
5	Opinnäytetyön tulokset	9
5.1	Naisen kokemus tahattomasta lapsettomuudesta	10
5.1.1	Naisen kokemat tunteet	10
5.1.2	Naisen sosiaalinen elämä	11
5.1.3	Naisen tuen tarve	12
5.1.4	Naisen selviytymiskeinot	12
5.2	Parisuhteessa koettu tahaton lapsettomuus	13
5.2.1	Parisuhteessa koetut tunteet	14
5.2.2	Vaikutukset parisuhteessa	14
5.2.3	Pariskunnan sosiaalinen elämä	15
5.2.4	Pariskunnan selviytymiskeinot	15
6	Pohdinta	16
6.1	Tulosten tarkastelu	16
6.2	Eettisyys	18
6.3	Luotettavuus	18
6.4	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	19
6.5	Ammatillinen kasvu	20
	Lähteet	22

Liitteet

Liite 1. Tiedonhakutaulukko

Liite 2. Artikkelitaulukko

Liite 3. Esimerkkejä sisällönanalyysistä

1 Johdanto

Lapsettomuus koskettaa maailmanlaajuisesti yhä useampaa. Ympäri maailmaa lapsettomuudesta kärsivät jopa 48 miljoonaa pariskuntaa ja 186 miljoonaa yksilöä. (World Health Organization.) Tahattomaksi lapsettomuudeksi voidaan kutsua tilannetta, jossa hedelmöittymistä on yritetty säännöllisesti yli vuoden tulematta raskaaksi tai koetaan toistuvia keskenmenoja (Klemetti 2017: 371).

Yksi merkittävimmistä syistä lapsettomuudelle on ikä (Terveyskylä 2018). Miehen hedelmällisyys laskee huomattavasti naista hitaammin: naisen hedelmällisyys alkaa heiketä selkeästi jo 30-vuotiaana, kun taas miehen 40-vuotiaana (Paananen ym. 2017: 371).

Lapsettomuuden voi kokea hyvin eri tavoin. Tyypillisiä tunteita voivat olla esimerkiksi suru, häpeä, raivo ja ulkopuolisuus. Tahattomasta lapsettomuudesta kärsivä nainen voi tuntea, ettei hänen elimistönsä toimi odotetulla tavalla. Tahattomasti lapseton voi käydä läpi monenlaisia tunteita esimerkiksi niitä kohtaan, joille lapsettomuus ei ole ongelma. Lapsettomille pareille perheellisten ystävien ja vauvojen näkeminen voi tuntua raskaalta. (Tulppala 2002.) Usein toisten neuvot ja kannustuspuheet voivat aiheuttaa tahattomasti lapsettomassa ärtymystä ja loukkaantumisen tunnetta (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry).

Uskomme, että tahaton lapsettomuus aihealueena tulee aina olemaan ajankohtainen sekä tärkeä asia tuoda esille. Haluamme tämän tuotoksen myötä muun muassa muistuttaa siitä, miten merkittävää ammattilaisten tuki tahattomasti lapsettomille on. Vaikka hoitavalla ammattihenkilöllä olisi vahva asiantuntemus lapsettomuudesta, vaaditaan sen lisäksi empatiaa, huomaavaisuutta ja tukea (Flink & Hult & Karjalainen 2018: 24).

Tuotamme tämän kuvailevan kirjallisuuskatsauksen osana kättilötutkintoa Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyössä kuvataan tahattoman lapsettomuuden aiheuttamia kokemuksia erityisesti naisilla ja parisuhteissa. Tuloksista hyötyvät kättilötyön sekä muut hoitotyön opiskelijat ja opettajat. Opinnäytetyö toteutetaan kevään 2023 aikana.

2 Teoreettiset lähtökohdat

2.1 Tahaton lapsettomuus

Tahatonta lapsettomuutta on olemassa sekä primääristä että sekundääristä (Fertia Oy). Primäärilapsettomuus tarkoittaa tilannetta, kun suojaamatonta yhdyntää on harrastettu yli vuoden ajan hedelmöittymättä. Lapsettomuuteen johtavia syitä voi löytyä sekä naisesta että miehestä. Tämän lisäksi joskus lapsettomuuden syitä ei löydetä. Lapsettomuustutkimuksiin on syytä hakeutua, kun suojaamatonta yhdyntää on harrastettu yli vuoden ajan 2–3 kertaa viikossa sekä naisen kuukautiset ovat tulleet säännöllisesti. (Terveyskylä 2019a.)

Sekundäärisestä lapsettomuudesta puhutaan, kun aiemmasta synnytyksestä ja lapsen saamisesta huolimatta raskaaksi tuleminen uudestaan ei onnistu tai lasta ei pystytä kantamaan loppuun saakka. Sekundäärinen lapsettomuus voi johtua esimerkiksi edelliseen raskauteen liittyvistä komplikaatioista tai leikkauksista. (Shenoy 2022.) Kuten primäärilapsettomuudessa, myös sekundäärilapsettomuudessa viimeistään vuoden yrittämisen jälkeen on syytä hakeutua lapsettomuustutkimuksiin (Felicita Mehiläinen a).

2.2 Lapsettomuus kokemuksena naisella ja parisuhteessa

Moni nainen, joka kohtaa tahatonta lapsettomuutta, kokee sen siihenastisen elämänsä vaikeimmaksi kriisiksi (Tulppala 2002). Nainen voi pohtia, miksi juuri hänelle on käynyt näin ja kaipaa henkilöä, joka tukee, kuuntelee ja myötäelää tilanteessa. Nainen voi käydä läpi monenlaisia eri tunteita, kuten suuttumusta, murhetta, pettymystä ja toivottomuutta. Surullisuus voi ilmetä myös aggressiivisuutena tai vetäytymisenä. (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry.) Moni nainen haaveilee ja suunnittelee perustavansa oman perheen, mutta hedelmättömyyden ilmetessä koko elämä voi romahtaa. Lapsettomuuden surua voi verrata jopa siihen tunteeseen, kun menettäisi jonkun itselle läheisen. (Hudson Psychiatric Associates.)

Tahaton lapsettomuus voi olla tunteikas myllerrys pariskunnalle. Parisuhteessa voidaan tuntea kuukausittaista painetta lapsen yrittämisestä. Ahdistus voi olla suurta, mutta pari voi olla toiveikas odottaessaan raskaustestin tulosta. Negatiivinen testi voi usein musertaa ja lannistaa. (Hudson Psychiatric Associates.) Usein parisuhteessa

kumpikin osapuoli kokee samankaltaisia tunteita, mutta heidän tapansa ilmaista ja selviytyä niistä voivat näyttäytyä erilaisina (Pruuki & Tiihonen & Tuominen 2015: 48). On yleistä, että nainen suree näkyvämmän kuin mies (Lapsettomiin yhdistys Simpukka ry).

Lapsettomuus on kriisi, jonka jokainen lapseton kokee omalla tavallaan. Kriisi seuraa tiettyjä vaiheita, joiden järjestys voi vaihdella yksilöstä riippuen. Kriisin vaiheita ovat shokki, kieltäminen, viha ja kateus, syyllisyydentunne, masennus, luopuminen ja suru, hyväksyminen ja elämän eheytyminen. Lapsettomuus-kriisissä toivon ja epätoivon tunteet voivat vaihdella jatkuvasti. (Lapsettomiin yhdistys Simpukka ry.)

Usein lapsettomuus-kriisi aiheuttaa myös parisuhdekriisin. Oma kumppani on usein arvokkain tukihenkilö lapsettomuus-kriisissä, ja parisuhteessa onkin merkittävää avoin keskustelu rankoistakin asioista. Yhdessä läpikäyty kriisi voi jopa vahvistaa ja lähentää parisuhteessa olevia. (Terveyskylä 2019c.) Vaikka lapsettomuuden medikaalinen syy löytyisi vain toisesta osapuolesta, lapsettomuus koetaan yhteisenä ongelmana (Pruuki & Tiihonen & Tuominen 2015: 48). Pahimmassa tapauksessa kriisi voi myös erkaantuttaa paria toisistaan. Riitely, syytökset, henkisen tuen puute ja hylätyksi tulemisen pelko voivat horjuttaa suhdetta. (Pruuki & Tiihonen & Tuominen 2015: 56–57.)

2.3 Lapsettomuuden syitä

Suuri riskitekijä tahattomalle lapsettomuudelle on ikä. Paras mahdollisuus raskautua on hedelmällisessä iässä. (Ovumia.) Miehet ovat hedelmällisimmillään alle 35-vuotiaana ja naiset 18–25-vuotiaana (Terveyskylä 2018). Noin 25 %:ssa tapauksista lapsettomuuden johtava syy löytyy miehestä, noin 25 %:ssa naisesta, ja noin 25 %:ssa molemmista. Noin neljäsosalla pareista lapsettomuus jää selittämättä. Siksi onkin tarpeellista selvittää kummankin osapuolen taustatiedot ja nykytila heti lapsettomuustutkimusten alussa. (Tiitinen 2022a.)

Elintavoilla on merkittävä rooli hedelmällisyydessä. Muun muassa naisen tai miehen yli- tai alipaino, päihteiden käyttö ja liikkumattomuus vaikuttavat hedelmällisyyteen alentavasti. (Oksanen 2014.) Myös erilaiset sairaudet tai kehon häiriötilat, kuten anemia, syömishäiriöt, kilpirauhasen vajaatoiminta, keliakia ja tulehdukselliset suolistosairaudet voivat vaikeuttaa raskaaksi tulemistä. Lisäksi hedelmällisyyteen voivat vaikuttaa jotkin lääkeaineet sekä anaboliset steroidit. (Klemetti 2017: 371.)

Lasta yrittävällä parilla suorituspaineeet sekä yhdynnän aikatauluttaminen voivat vaikuttaa seksuaaliseen halukkuuteen. Miehillä voi tämän seurauksena esiintyä erektio-ongelmia. (Klemetti 2017: 371.) Yleisesti henkisen kuormituksen, kuten stressin ja paineiden mahdollisuuksien mukaan vähentäminen saattaa helpottaa hedelmöittymistä (Terveyskylä 2019b).

2.3.1 Lapsettomuuden syitä naisella

Munarakkulan kypsymishäiriöt, toisin sanoen ovulaatiohäiriöt, ovat yleisimpiä lapsettomuutta aiheuttavia tekijöitä naisella. Ovulaatiohäiriöissä kuukautiset saattavat olla epäsäännöllisiä tai ne voivat jäädä kokonaan pois. Ovulaatiohäiriöitä voivat aiheuttaa muun muassa

- kilpirauhasen vajaatoiminta
- hyperprolaktinemia
- PCOS eli munasarjojen monirakkulaoireyhtymä
- munasarjojen toiminnan ennenaikainen hiipuminen
- aivolisäkehormonien puutos
- toiminnalliset syyt, kuten liiallinen liikunta, yli- tai alipaino. (Tiitinen 2022c.)

Toiseksi yleisimpiä lapsettomuutta aiheuttavia tekijöitä naisella ovat munanjohdinvauriot sekä endometrioosi. Munanjohdinvaurioissa naisen munasolun kulku munanjohtimessa häiriintyy tai estyy. Vauriossa munanjohtimet ovat joko kokonaan tukossa tai kiinnikkeet munanjohtimen ympärillä hankaloittavat munasolun kulkua. Endometriosisissa naisen hedelmällisyys voi heikentyä monien vielä tuntemattomien syiden vuoksi. (Tiitinen 2022c.)

Myös erilaiset kohtuviat voivat vaikeuttaa raskaaksi tuloa. Muun muassa myoomat ja rakenneviat voivat vaikeuttaa alkion kiinnittymistä kohdun limakalvoon. Kohtuviat lapsettomuuden syynä ovat harvinaisia. (Tiitinen 2022c.)

2.3.2 Lapsettomuuden syitä miehellä

Tärkein miehellä lapsettomuutta aiheuttava syy löytyy usein siemennesteestä ja sen laadun muutoksista. Siemennesteen laatuun voivat vaikuttaa heikentävästi muun muassa kivistulehduksen jälkitila, laskeutumattomat kivekset tai erilaiset geneettiset syyt. Usein jää kuitenkin tuntemattomaksi, mikä siemennesteessä aiheuttaa lapsettomuutta. (Tiitinen 2022b.) Miehen siemennesteen laadun heikkeneminen voi olla tilapäistä tai

synnynnäistä. On mahdollista, että siittiötuotantoa ei ole, se on heikentynyt tai siittiöt liikkuvat heikosti. (Felicitas Mehiläinen b.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata tahattoman lapsettomuuden kokemuksia naisella ja parisuhteessa. Tavoitteenamme oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää kättilötyön tutkinnon ja muiden terveysalan tutkintojen opetuksessa. Opinnäytetyötä voivat hyödyntää myös valmistuneet ammattilaiset tai muuten aiheesta kiinnostuneet. Tavoitteenamme oli myös kasvattaa omaa ammatillisuutta tulevana sairaanhoitajina ja kättilöinä.

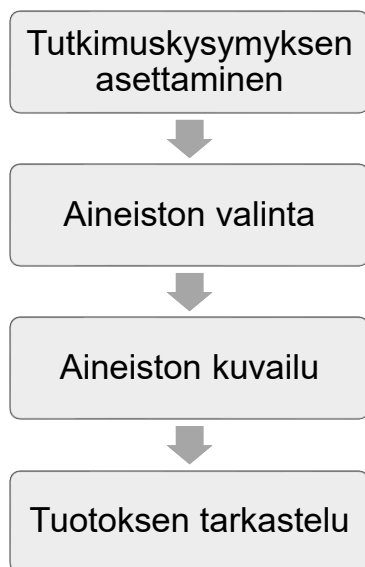
Tutkimuskysymyksemme olivat:

1. Miten nainen kokee tahattoman lapsettomuuden?
2. Miten parisuhteessa koetaan tahaton lapsettomuus?

4 Opinnäytetyön menetelmät

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, joka on yleinen tutkimusmetodi terveys- ja hoitotieteellisissä tutkimuksissa. Sen neljä vaihetta ovat tutkimuskysymyksen asettaminen, aineiston valinta, aineiston kuvailu ja tuotoksen tarkastelu (kuvio 1). Katsausmenetelmässä kokosimme jo tuotettuja tutkimuksia yhteen. (Kangasniemi ym. 2013: 292.) Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineistot, joita käytimme, olivat laaja-alaisia ja tutkimuskysymykset väljiä, eivätkä säännöt olleet yhtä tarkkoja, kuin muissa kirjallisuuskatsauksissa. Kuvassimme tutkittavaa ilmiötä kattavasti ja pystyimme luokittelemaan tutkimusilmiön piirteitä. (Salminen 2011: 6.)

Kuvio 1. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheet (Kangasniemi ym. 2013: 292 mukaillen).

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineistoa valittaessa olimme kriittisiä. Kiinnitimme huomiota käsiteltävien tutkimusten ikään, sillä esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla menetelmät kehittyvät nopeasti. Ikä ei kuitenkaan aina ole merkittävä tekijä, jos aiheesta on julkaistu esimerkiksi klassikkoteoksia. Käytimme opinnäytetyössä alkuperäislähteitä ja vältimme sekundäärilähteitä. Sekundäärilähteissä voi olla virheellisiä lähdeviitteitä, jolloin niitä käyttäessä virhe voi toistua. Tähän kirjallisuuskatsaukseen valitsimme mahdollisimman laadukkaita tieteellisiä julkaisuja ja rajasimme esimerkiksi opinnäytetyöt pois. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2017: 92–93.)

4.2 Tiedonhaku

Opinnäytetyössä suoritimme tiedonhaun systemaattisesti Metropolia Ammattikorkeakoulun tarjoamilla tietokannoilla. Haimme tieteellisiä tutkimuksia hakukannoista CINAHL, PubMed, Medic, Finna.fi ja Taylor & Francis Online. Käytimme manuaalista tiedonhakua kahdesti PubMedissa, kun etsimme tiettyjä tutkimuksia, jotka löysimme selailemalla muiden opinnäytetöitä ja pro gradu -tutkielmia. Hakusanoina tietokannoissa olivat: infertility, support, relationship, psychosocial, childlessness, “female infertility”, stigma, nai*, lapsettomuu* ja psyk*. Yhdistelimme näitä hakusanoja ja koelimme niitä eri tietokannoissa.

Tiedonhakua johdattelivat tutkimuskysymykset, ja valitsimme julkaisuja, joista löytyi näihin vastauksia. Määrittelimme sisäänotto- ja poissulkukriteerit tiedonhakua aloitta-

essa. Tehdessämme tiedonhaku luimme ensin kaikkien osumien otsikot läpi ja valitsimme niistä ne, jotka liittyivät olennaisesti tutkimuskysymyksiin. Myös abstraktit sekä koko tekstit kävimme erikseen läpi ja lopulta hyväksyimme ne tutkimukset, joista löytyi tutkimuskysymyksiin vastauksia.

Sisäänottokriteerinä aineiston valinnassa oli, että tutkimuksessa kuvattiin joko naisen tai parisuhteen kokemuksia tahattomasta lapsettomuudesta, emmekä valinneet tutkimuksia, joissa kuvailtiin pelkästään miehen kokemuksia. Poissuljimme julkaisut, joissa keskityttiin pelkästään kulttuurilliseen tai uskonnolliseen näkökulmaan. Valitsimme tutkimusartikkeleita ympäri maailmaa, sillä koimme kokemukset tärkeiksi ja arvokkaiksi riippumatta siitä, missä maassa tutkimus on tehty tai missä tutkittavat henkilöt asuvat. Jätimme pois tutkimukset, joissa tutkittiin lapsettomuutta jonkin sairauden kautta tai tunteita erityisesti lapsettomuustutkimusten aikana. Emme hyväksyneet julkaisuja, joissa oli vertailua esimerkiksi kahden maan välillä. Sisäänottokriteereinä oli julkaisut vuosien 2012–2023 välillä. Poissuljimme muut, kuin suomen- ja englanninkieliset julkaisut sekä opinnäytetyöt ja pro gradu -tutkielmat. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit on havainnollistettu taulukossa 1. Tiedonhaku on kuvattu liitteessä 1.

Taulukko 1. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Aineisto saatavilla ilmaiseksi	Aineisto maksullinen
Naisten ja parisuhteiden kokemukset lapsettomuudesta	Miesten kokemukset lapsettomuudesta
Suomen- ja englanninkieliset tutkimukset	Muunkieliset tutkimukset
Tunteet lapsettomuudessa	Tunteet lapsettomuushoitojen aikana
Tieteellinen artikkeli	AMK-opinnäytetyö tai pro gradu -tutkielma
Vuosina 2012–2023 julkaistut tutkimukset	Ennen vuotta 2012 julkaistut tutkimukset
Yleisesti tahattomaan lapsettomuuteen liittyvät tunteet ympäri maailmaa	Kokemukset keskittyen pelkästään kulttuurilliseen tai uskonnolliseen näkökulmaan, ei vertailua tai sairauden näkökulmaa

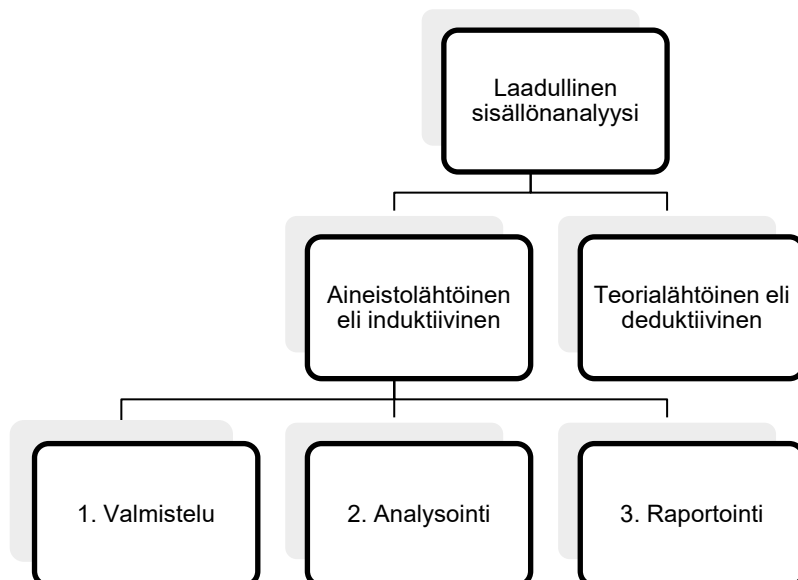
4.3 Aineiston kuvaus

Opinnäytetyön aineisto koostui kahdeksasta tutkimusartikkelista (n=8). Teimme käytetyistä aineistoista artikkelitaulukon (liite 2), jossa ilmenee artikkelien otsikot, tekijöiden

nimet, vuosiluvut, toteutusmaat, julkaisulehdet, julkaisufoorumien tasot, menetelmät, aineistot, otokset, tutkimuksen tarkoitukset ja keskeisimmät tulokset. Valituista artikkeleista seitsemän oli englanninkielisiä (n=7) ja yksi suomenkielinen (n=1). Toteutusmaita olivat Ghana (n=2), Iran (n=2), Suomi (n=2), Turkki (n=1) ja Uganda (n=1). Aineistosta seitsemän oli laadullisia tutkimuksia (n=7) ja yksi määrällinen tutkimus (n=1). Tutkimuksista puolet (n=4) käsitteli naisen kokemusta tahattomasta lapsettomuudesta ja puolet (n=4) pariskunnan ja parisuhteen näkökulmasta. Naisten kokemuksia käsittelevissä artikkeleissa otoskoko vaihteli 15–26:n osallistujan välillä ja pariskuntia käsittelevissä artikkeleissa otoskoko vaihteli 16–100:n osallistujan välillä. Valitsimme aineistoksi tutkimuksia, joiden julkaisufoorumien taso oli vähintään 1.

4.4 Aineiston analyysi

Laadullisten tutkimusten yleisimmin käytetty analyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Sisällönanalyysin voi jakaa kahteen toteutustyyppiin: aineistolähtöiseen eli induktiiviseen ja teorialähtöiseen eli deduktiiviseen sisällönanalyysiin. Joissakin tapauksissa näitä molempia menetelmiä voi yhdistellä. (Elo & Kajula & Tohmola & Kääriäinen 2022: 215.) Tämän opinnäytetyön sisällönanalyysi toteutettiin induktiivisena, jolloin vastauksia haettiin tutkimuskysymyksiin ja tutkimustarkoitukseen. Tutkimuskysymykset täsmentyivät prosessin aikana. (Kylmä & Juvakka 2007: 113.)

Kuvio 2. Laadullisen sisällönanalyysin kaksi tyyppiä, ja induktiivisen sisällönanalyysin vaiheet (Elo ym. 2022: 215 mukailen).

Induktiivinen sisällönanalyysi voidaan jakaa kolmeen eri pääluokkaan, jotka ovat valmistelu-, analyysi- ja raportointivaiheet (kuvio 2). Valmisteluvaiheessa tutustuimme aiheeseen ja valitsimme tutkimuksen analyysiyksikön, joka oli ajatuskokonaisuus tai lause. Ajatuskokonaisuus saattoi sisältää useita merkityksiä ja se koostui mahdollisesti useasta lauseesta, jotka antoivat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Mikäli aineisto olisi ollut muussa, kuin tekstimuodossa, olisi se pitänyt litteroida. Litteroimisella tarkoitetaan aineiston aukikirjoittamista. (Elo ym. 2022: 219.)

Analyysivaiheessa määrittelimme tutkimuskysymykset ja etsimme aineistoista näihin vastaavat kohdat. Aineistosta löydettävät kohdat pelkistimme eli poistimme niistä mahdolliset täytesanat ja muutimme tekstin kirjakeielelle muuttamatta sisältöä. Yksi pelkistetty ilmaisu sai sisältää yhden asiasisällön, ja jokainen ilmaisu sisällytettiin analyysiin. Analyysivaiheessa myös koodasimme aineiston eli merkitsimme aineistosta tärkeimmät kohdat ennen aineiston luokittelua. Tämä auttoi hallitsemaan isoja aineistoja. Seuraavaksi luokittelu- ja ryhmittelyvaiheessa vertailimme pelkistettyjä ilmauksia toisiinsa ja etsimme niistä eroavaisuuksia ja vastaavuuksia. Yhteneväisistä pelkistetyistä ilmauksista teimme alaluokkia ja nimesimme ne. Alaluokkien nimien tuli olla niin yksityiskohtaisia, kuin mahdollista, jolloin asiaydin ei hävinnyt. Vertailimme alaluokkia ja sisällöltään samankaltaiset yhdistimme yläluokiksi ja nimesimme ne niiden sisällön mukaisesti. Abstrahointia eli yhdistelevää luokittelemista jatkoimme niin kauan, kun se oli tärkeää tutkimuksen kannalta. (Elo ym. 2022: 219–221.) Liitteessä 3 on esimerkkejä aineistoista syntyneistä pelkistyksistä sekä ala-, ylä- ja pääluokista.

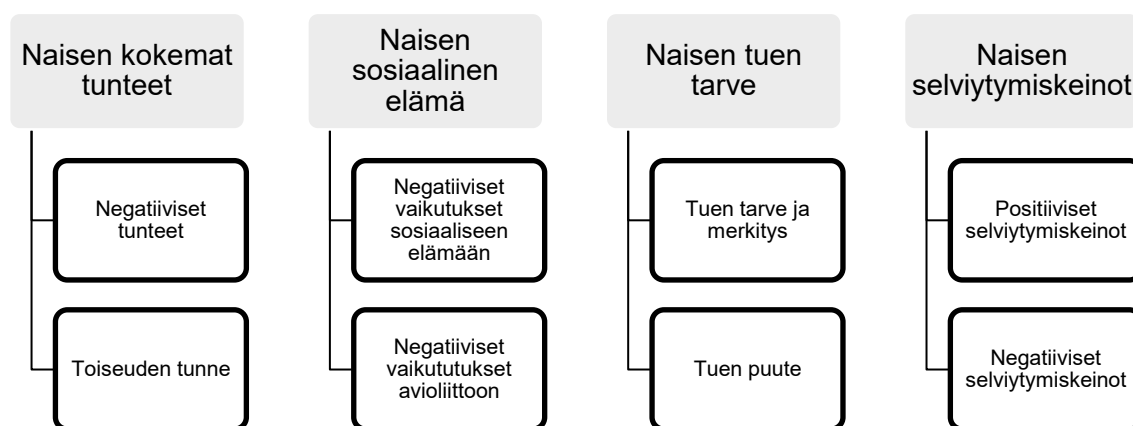
Analyysivaiheen jälkeen raportoimme tulokset. Aluksi raportoimme aineistoista syntyneet ala-, ylä- ja pääluokat. (Elo ym. 2022: 223.) Raportoimme ala- ja yläluokat kuvioiden avulla (kuviot 3 & 4) ja pääluokat tekstissä. Pohdinnassa vertaillaan tuloksia aiempiin tutkimuksiin. (Elo ym. 2022: 223.)

5 Opinnäytetyön tulokset

Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyön tulokset vastauksina kahteen tutkimuskysymykseen. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen “Miten nainen kokee tahattoman lapsettomuuden?” vastataan kappaleessa 5.1. ja toiseen tutkimuskysymykseen “Miten parisuhteessa koetaan tahaton lapsettomuus?” vastataan kappaleessa 5.2. Tuloksissa aineistoihin viitataan numeroilla lukemisen helpottamiseksi, joiden lähdetiedot löytyvät liitteestä 2.

5.1 Naisen kokemus tahattomasta lapsettomuudesta

Tässä alaluvussa kuvataan naisen kokemus tahattomasta lapsettomuudesta. Alla olevassa kuviossa (kuvio 3) on kuvattu alaluokat (n=8) ja niistä syntyneet yläluokat (n=4). Yläluokkien perusteella tahattoman lapsettomuuden koettiin vaikuttavan kokonaisvaltaisesti naisen elämään, josta syntyi pääluokka ”Tahattoman lapsettomuuden vaikutukset naisen elämään”.

Kuvio 3. Aineistoista syntyneet ylä- ja alaluokat.

5.1.1 Naisen kokemat tunteet

Tutkimusten mukaan yksi yleisin tunne, jota tahattomasti lapsettomat naiset kävivät läpi, on suru (2: 6; 5: 13; 8: 192). Naiset raportoivat myös stressiä, sydänsärkyjä, vihaa ja itkuisuutta. Naiset ilmaisivat kipuja, joita eivät pystyneet kuvailemaan. Naiset kokivat olevansa lapsettomuuden vuoksi nöyryytyks ja häpeä perheilleen. (2: 6–9.) Heillä saattoi ilmetä aggressiivisuutta ja itsetuhoisuutta, ja he kuvasivat lapsettomuuden aikaa synkänä ja ahdistavana. Naiset kuvasivat toivovansa hetkellistä fyysistä kipua helpottaakseen tuskaa. Naiset kokivat syyllisyyttä lapsettomuudestaan ja se tuotti heille arvottomuuden sekä toivottomuuden tunteita. He kokivat vihaa omaa kehoaan kohtaan, sillä he tunsivat sen toimimattomaksi. He tunsivat vihaa toisia naisia kohtaan, jotka onnistuivat saamaan lapsia. (5: 9–13.) Naiset kokivat hankalaksi, kun näkivät jonkun kaltoin kohtelevan lasta. He eivät ymmärtäneet, miksi heiltä on evätty mahdollisuus saada lapsi, vaikka tarjoaisivat ehdotonta rakkautta. He kokivat epäoikeudenmukaisuutta sellaisia naisia kohtaan, jotka eivät heidän mielestään ansainneet lasta. (7: 5.) Naiset kuvasivat ahdistusta, katkeruutta, kärsimystä ja itsetehokkuuden vähenemistä, eivätkä he kyenneet hallitsemaan tunteitaan (8: 192).

Naiset kuvasivat tahattoman lapsettomuuden aiheuttamaa toiseuden tunnetta. He näkivät hedelmättömän naisen viallisenä ja epänormaalina, kun taas hedelmällisen naisen normaalina. (3: 280.) Naiset kokivat hedelmättömät naiset vähempiarvoisina (3: 280; 8: 192). Hedelmälliset naiset he näkivät parempina ihmisinä (3: 280). Naiset syyttivät itseään lapsettomuudesta ja kokivat poikkeavansa äitiyden ja naisen ihanteista, sillä he pitivät äidiksi tulemistä naisen velvollisuutena (5: 7–9). Näin ollen he kokivat epäonnistuneensa naiseudessa (2: 7).

5.1.2 Naisen sosiaalinen elämä

Tutkimuksissa naiset kuvasivat useasti tahattoman lapsettomuuden vaikutuksia sosiaaliseen elämään (2, 5, 7, 8). Tahattomasta lapsettomuudesta kärsivät naiset ilmaisivat välttelevänsä sosiaalisia tilaisuuksia ja kokoontumisia sekä sellaisia tapahtumia, jotka muistuttivat heitä lapsettomuudesta. He kokivat sietämättömäksi, että heistä on tullut keskustelunaihe. (2: 5–10.) Naisia ahdistivat ja loukkasivat uteliaat kysymykset liittyen lapsettomuuteen (8: 191–192). He kohtasivat epäkäytännöllisiä neuvoja ystävilta (2: 5) ja kokivat tulleen sanallisesti leimatuiksi (8: 191). Naisia leimattiin kamalilla nimillä, ja he kertoivat tulleen kidutetuiksi sekä pahoinpidellyksi henkisesti ja fyysisesti (2: 6).

Naiset kokivat, että heidät nähtiin ongelmina ja vihollisina (2: 6) sekä tunsivat, että heitä syytettiin lapsettomuudesta (7: 7). Naiset kokivat negatiivista suhtautumista lapsettomuuteen puolison perheeltä (7: 7) ja kokivat puolison perheen leimautumisen lähteenä (8: 193). Naiset raportoivat myös ystävien hylänneen heidät lapsettomuuden vuoksi (2: 5) ja ilmaisivat kokeneensa ulkopuolisuuden tunnetta (5: 8). He eivät halunneet hakea tukea, etteivät näyttäisi heikoilta (5: 9). Naiset kokivat olevansa resurssien tuhlausta, sillä he eivät pystyneet saamaan lapsia (2: 6). He tunsivat jatkuvaa toivon menettämistä ja hylätyksi tulemisen tunnetta (2: 6) sekä ilmaisivat itsetunnon heikkenemistä (8: 192).

Useassa tutkimuksessa nousi esille naisten epävarmuus liittyen avioliittoon (2: 5; 4: 86; 8: 192). Naiset kuvasivat olevansa epävarmoja avioliiton kestävydestä (2: 5) ja pelkäsivät menettävänsä avioliiton muille naisille (2: 5; 8: 192), vaikka heillä olisikin aviomiehen täysi tuki (8: 192). He ilmaisivat pettymyksen siitä, etteivät kyenneet synnyttämään avioliitossaan lasta, eivätkä mielestään täyttäneet avioliittovelvoitetta (2: 7). Naiset näkivät lapsettomuuden parisuhteen uhkana sekä avioeron aiheuttajana (4: 86) ja olivat miehiä enemmän huolissaan lapsettomuusongelmasta (7: 4).

5.1.3 Naisen tuen tarve

Naiset kuvasivat tutkimuksissa selviytyvänsä tahattomasta lapsettomuudesta tuen avulla (2: 9; 5: 11). Erityisesti vertaistuen merkitys nousi tutkimuksissa esille (3: 280–281; 5: 11; 8: 193), sillä naiset kokivat tahattoman lapsettomuuden yhdistävänä tekijänä (3: 280). Vertaistuki lisäsi yhteenkuuluvuuden tunnetta, ja vertaistukiryhmään kuuluminen oli naisille voimaannuttava kokemus (3: 280–281). Vertaistuella naiset raportoivat saaneensa emotionaalista tukea (8: 193). Naiset kokivat, että vain samaa läpi käyneet voivat ymmärtää, mitä tahattomasti lapseton käy läpi (5: 13; 8: 193).

Tutkimuksissa korostui myös läheisiltä saadun tuen tarve (2: 9; 8: 193). Naiset kertoivat kestäneensä tilanteen läheisten ansiosta (2: 9), ja he pitivät läheisiä sekä perhettä emotionaalisen tuen lähteenä (8: 193). Osa naisista koki aviomiehen tärkeimpänä tukijana (8: 193). He kaipasivat myös ystäviltaan sosiaalista tukea (2: 5).

Vaikeat tunteet olivat tärkein syy naisen tuen tarpeeseen. Naiset tunsivat ulkopuolisen avun välttämättömäksi, ja he korostivat ammattilaisten avun arvoa. Hoitohenkilökunnan empaattisuus ja huolenpito koettiin merkittävänä tuen lähteenä, ja naiset raportoivat ammattilaisten tuen hengenpelastavana. Lisäksi naiset kertoivat tiedon etsimisen olleen merkityksellinen tukea antava tekijä. (5: 7–14.)

Jotkut naiset kuitenkin kuvasivat surutyön yksinäiseksi (5: 10). He kokivat puolison tuen puutetta (5: 10) ja ilmaisivat elämän vaikeaksi, kun tukea sai vähän (2: 6). Puolison käytöksen raportoitiin aiheuttavan jännitettä (8: 193). Jotkut naiset kohtasivat myös terveydenhuollon ammattilaisten tuen puutetta, mikä huononsi lapsettomuuskokemusta (2: 6).

5.1.4 Naisen selviytymiskeinot

Tutkimuksissa naisilla ilmeni kaksi eri tapaa selviytyä lapsettomuudesta: negatiivisilla (2, 5, 6, 8) ja positiivisilla selviytymisstrategioilla (2, 3, 5, 8). Yksi tärkeä selviytymiskeino naisille oli lapsettomuuden hyväksyminen (2: 7; 8: 192). Naiset selviytyivät lapsettomuudesta itsensä rauhoittamisella, uskomalla itseensä ja harjoittamalla positiivista ajattelua (2: 7–9). He raportoivat työn tekoon keskittymisen (2: 9) ja erilaisten aktiviteettien vähentävän negatiivisia ajatuksia (8: 193). Naiset jättivät muiden kommentit huomiotta (2: 9; 8: 193) ja muokkasivat ihmissuhteitaan sekä käyttivät huumoria suojautuakseen leimaantumisen aiheuttamalta psyykkiseltä paineelta (8: 193). Perheen

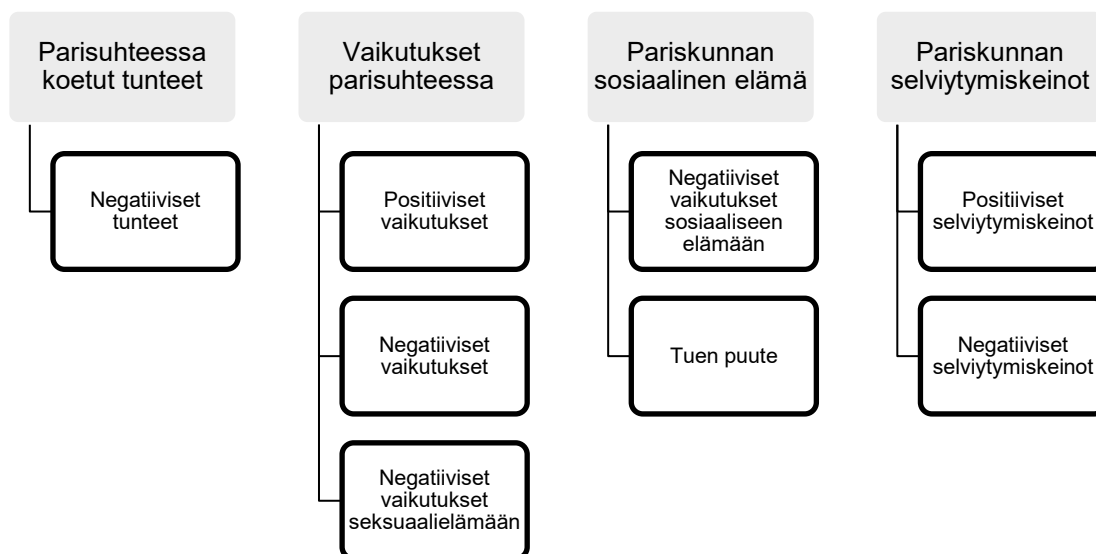
sosiaalinen tuki koettiin tärkeänä selviytymiskeinona ja myös lapsettomuushoitoihin ha-
keutuminen lohdutti naisia (2: 7). Heitä lohdutti myös, kun aiemmin lapsettomuudesta
kärsineet naiset saivat lapsia. Tämä lisäsi uskoa siitä, että hekin voivat tulevaisuudessa
onnistua lapsen saannissa. (3: 282.)

Useat naiset toivat esille uskonnon merkityksen. Raamatun lukeminen, rukoileminen ja
lapsettomuuden hyväksyminen jumalan tahdoksi auttoivat naisia selviytymään. (2: 8–
9.)

Osa naisista ei hyväksynyt ongelmaa, ja negatiivisina selviytymiskeinoina kuvattiin on-
gelman vältteleminen (2: 9). Vaikenemalla naiset välttelivät muiden mielipiteitä. Naiset
keksivät tekosyitä lapsettomuudelleen. (8: 193.) Naiset saattoivat salailla lapsetto-
muutta muilta (8: 193), ja suuri osa naisista kuvasi selviytyvänsä yksin (5: 7). He sul-
keutuivat (2: 9) ja syyttivät itseään lapsettomuudesta (2:10; 5: 9) sekä kokivat kehonsa
virheellisiksi (2: 10). Naiset kertoivat juoneensa alkoholia unohtaakseen lapsettomuus-
den (2: 9), ja myös ruokailutottumuksissa raportoitiin muutoksia (6: 46). Jotkut kokivat
ruokahalun lisääntymistä, joka johti painon nousuun. Jotkut sen sijaan eivät syöneet
tarpeeksi ja laihtuivat. (6: 46.) Vaikka osa naisista koki työnteon positiivisena selviyty-
miskeinona, osa käytti sitä paetakseen ongelmaa (2: 9).

5.2 Parisuhteessa koettu tahaton lapsettomuus

Tässä alaluvussa kuvataan parisuhteessa koettua tahatonta lapsettomuutta. Alla ole-
vassa kuviossa (kuvio 4) on kuvattu alaluokat (n=8) ja niistä syntyneet yläluokat (n=4).
Yläluokkien perusteella tahattoman lapsettomuuden koettiin vaikuttavan kokonaisvaltai-
sesti parisuhteessa, josta syntyi pääluokka "Tahattoman lapsettomuuden vaikutukset
parisuhteessa".

Kuvio 4. Aineistoista syntyneet ylä- ja alaluokat.

5.2.1 Parisuhteessa koetut tunteet

Tutkimuksissa kuvattiin tahattoman lapsettomuuden aiheuttamia negatiivisia tunteita parisuhteissa (1, 6, 7). Pariskunnat raportoivat tahattoman lapsettomuuden aiheuttavan parisuhteissa surua, syyllisyyttä, stressiä, vihaa ja itkuisuutta (6: 45). Pariskunnat ilmaisivat ahdinkoa, masennusta (1: 3) ja toivottomuutta parisuhteissaan lapsettomuuden vuoksi (7: 5). He suuttuivat epäonnistuneista yrityksistä tulla raskaaksi (7: 7) ja tunsivat kateutta hedelmällisiä pariskuntia kohtaan (6: 45). Tahaton lapsettomuus aiheutti pariskunnille motivaation puutetta ja merkityksettömyyden tunnetta (6: 45). He kuvasivat jotkut päivät liian vaikeiksi selviytyä (7: 7).

5.2.2 Vaikutukset parisuhteessa

Tutkimukset osoittivat, että tahattomalla lapsettomuudella voi olla sekä positiivisia (3, 4, 5) että negatiivisia vaikutuksia parisuhteisiin (1, 6). Jotkut pariskunnat kuvasivat, että tahaton lapsettomuus ja sen aiheuttama suru koetaan yhdessä puolison kanssa (3: 282; 5: 11). Pariskunnat kokivat, että lapsettomuus vahvistaa parisuhdetta (3: 282; 5: 12) ja syventää heidän välistään ymmärrystä (3: 282). He kuvasivat lapsettomuuden myötä oppineensa puhumaan asioista toisilleen, ja erityisesti naiset kuvasivat puolisoiden olevan ensimmäisiä henkilöitä, jolle he jakoivat tunteensa. Naiset ilmaisivat kaipaavansa puolisoitaan, kun heidän voimavaransa olivat ehtyneet. (5: 12.) Puolison tuki

kuvattiin rohkaisevana tekijänä ja sen ilmaistiin tuottavan turvaa, itseluottamusta sekä rauhallisuutta lapsettomuuden keskellä (4: 85).

Osa pariskunnista tunsivat, että heidän elämänsä olivat pysähtyneet lapsettomuuden vuoksi (1: 3). Lapsettomuus kuvattiin kummankin osapuolen siihenastisen elämän merkittävimpänä kriisinä (5: 11). Pariskunnat kuvasivat, että he tunsivat lapsen puuttumisen suhteissaan. Hedelmätön puoliso koki syyllisyyttä ja harkitsi eroa, sillä ei voinut antaa kumppanilleen lasta. (6: 42–45.) Osalla pariskunnista lapsettomuus olikin johtanut avioeroon (1: 3). Pariskunnat kertoivat lapsettomuuden aiheuttaneen unettomuutta (6: 46) ja itsetunnon heikkenemistä (1: 3). He raportoivat, etteivät pystyneet toimimaan lapsettomuuden vuoksi, vaikka olisivat halunneet. He kokivat olevansa irrottautuneita elämästä. (6: 45.)

Lapsettomuusprosessin kuvattiin vaikuttavan kielteisesti pariskunnan seksuaalielämään (6: 46; 7: 5). Tahattoman lapsettomuuden aiheuttamat tunteet, kuten masennus ja stressi haittasivat seksielämää (6: 46), ja kiinnostus seksuaaliseen kanssakäymiseen väheni (7: 5). Pariskunnat saattoivat noudattaa terveydenhuollosta saatua aikataulusta yhdynnöissä ja kokivat seksin velvollisuutena (6: 46–47).

5.2.3 Pariskunnan sosiaalinen elämä

Useissa tutkimuksissa kuvattiin tahattoman lapsettomuuden negatiivista suhdetta pariskuntien sosiaaliseen elämään (1, 3, 4, 6, 7). Pariskunnat ilmaisivat ärtymystä sitä kohtaan, miten yhteiskunta suhtautui lapsettomuuteen (4: 87). He kertoivat kokeneensa tuskallista sosiaalista tarkastelua (7: 7), leimaantumista (6: 46) sekä sanallista ja fyysistä väkivaltaa (1: 3). Lapsettomuus aiheutti pariskunnille vetäytymistä sosiaalisista kanssakäymisistä ja he välttelivät paikkoja, joissa oli lapsia tai henkilöitä, jotka he kokivat painostaviksi (6: 46–47). Pariskunnat kokivat syrjäytyvänsä (1: 3; 6: 46), ja he kertoivat keksineensä tekosyitä lapsettomuudelleen (6: 46). Pariskuntien suhteet läheisiin etäännyivät (3: 283), eivätkä he halunneet tavata ystäviään (6: 46). He kokivat, että lapsettomat ja lapselliset perheet etäännyivät toisistaan (3: 283). Läheisten sääli ja tarpeettomat väliintulot ärsyttivät (4: 87), ja osa koki perheenjäsenten reaktiot tukemattomiksi (7: 7).

5.2.4 Pariskunnan selviytymiskeinot

Pariskunnat selviytyivät tahattomasta lapsettomuudesta positiivisilla (4, 7) ja negatiivisilla (7) selviytymiskeinoilla. He kuvasivat selviytymisstrategiat tärkeiksi pystyäkseen

elämään lapsettomuuden kanssa (7: 7). Perheen tuki oli pariskunnille tärkeää (4: 87), ja yksi selviytymiskeino oli tukirakenteeseen luottaminen (7: 7). Pariskuntaa auttoi kohdalon hyväksyminen, sisäinen voima, itseluottamus sekä tulevaisuuteen keskittyminen (7: 7). He korostivat myös jumalan tarvetta ja hänen apunsa pyytämistä (4: 88). Pariskunnat ilmaisivat hoitohenkilökunnalta saadun tiedon merkityksellisyyttä. He kertoivat, että olisivat olleet vähemmän huolissaan, mikäli olisivat saaneet enemmän tietoa lääkäriltä lapsettomuudesta. (4: 88.) Hyväksymisen sijaan osa pariskunnista kielsi lapsettomuusongelman (7: 7). Yhtenä selviytymiskeinona pariskunnat raportoivat välttäväänsä sosiaalisia tilanteita, jotka muistuttivat heitä lapsettomuudesta (7: 7–8).

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia tahattoman lapsettomuuden kokemuksia naisella ja parisuhteessa. Opinnäytetyön keskeisinä tuloksina voidaan todeta, että tahaton lapsettomuus vaikuttaa negatiivisesti naisen tunne-elämään, sosiaaliseen elämään sekä naisen tuen tarve korostuu. Tahaton lapsettomuus vaikuttaa myös parisuhteessa tunteisiin ja heidän sosiaaliseen elämäänsä. Tahaton lapsettomuus voi vaikuttaa parisuhteeseen negatiivisesti ja positiivisesti. Naiset sekä pariskunnat selviävät tahattomasta lapsettomuudesta positiivisin ja negatiivisin selviytymiskeinoin. Seuraavaksi tarkastelemme opinnäytetyön tuloksia suhteessa teoreettiseen taustaan.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että tahaton lapsettomuus aiheuttaa naisessa negatiivisia tunteita kuten surua, vihaa (Asiimwe ym. 2022: 6) ja toivottomuutta (Lehto & Sevón & Laakso & Rönkä 2021: 13). Naisella saattaa myös ilmetä aggressiivisuutta, ja nainen voi kokea vihaa omaa toimimatonta kehoaan kohtaan (Lehto ym. 2021: 13). Myös Simpukka ry:n mukaan tahattomasti lapseton nainen käy läpi erilaisia tunteita, kuten suuttumusta, murhetta ja toivottomuutta. Suru voi myös ilmetä aggressiivisuutena. (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry.) Tahattomasti lapseton nainen voi kokea, ettei hänen kehonsa toimi toivotulla tavalla (Tulppala 2002).

Opinnäytetyön tulosten mukaan tahaton lapsettomuus vahingoittaa naisen sosiaalista elämää aiheuttaen vetäytymistä (Asiimwe ym. 2022: 5–10) ja ulkopuolisuutta (Lehto ym. 2021: 8). Myös naisen tuen tarve lapsettomuudessa korostuu ja naiset ilmaisevat selviytyvänsä tuen avulla (Asiimwe ym. 2022: 9). Tämä tulos on samansuuntainen

Tulppalan artikkelin kanssa, jonka mukaan tahattomasti lapseton nainen voi kokea ulkopuolisuutta (Tulppala 2002). Myös Simpukan mukaan lapsettomuus aiheuttaa vetäytymistä. Nainen kaipaa henkilöä, joka tukee, kuuntelee ja myötäelää lapsettomuudessa. (Lapsettomien yhdistys Simpukka ry.)

Tahaton lapsettomuus aiheuttaa opinnäytetyön tulosten mukaan pariskunnalle negatiivisia tunteita, ja epäonnistuneet yritykset tulla raskaaksi voivat suututtaa. Tahaton lapsettomuus hankaloittaa seksuaalielämää ja pariskuntien kiinnostus seksuaaliseen kanssakäymiseen voi vähentyä. (Tapong & Adongo 2013: 5–7.) Seksi voidaan kokea velvollisuutena (Onat & Beji 2012: 46–47). Tulokset ovat linjassa opinnäytetyön teoreettisen taustan kanssa. Negatiivinen raskaustesti voi musertaa ja lapsen yrittäminen aiheuttaa paineita (Hudson Psychiatric Associates). Yhdyntämisajan aikatauluttaminen vaikuttaa seksuaaliseen halukkuuteen (Klemetti 2017: 371) ja paineiden minimointi voi parantaa seksuaalielämää (Terveyskylä 2019b).

Opinnäytetyön tulosten mukaan lapsettomuus on pariskunnan siihenastisen elämän isoin kriisi (Lehto ym. 2021: 11). Tulosten perusteella lapsettomuus voi kuitenkin vahvistaa parisuhdetta ja heidän välistään ymmärrystä (Günther & Ekqvist & Katajisto 2020: 282). Tämä tulos vahvistaa Terveyskylän väitettä lapsettomuudesta kriisinä, joka parhaimmassa tapauksessa vahvistaa ja yhdistää pariskuntaa (Terveyskylä 2019c).

Tulosten perusteella tahaton lapsettomuus vaikuttaa negatiivisesti pariskunnan sosiaaliseen elämään. Pariskunnat kuvaavat, että lapselliset ja lapsettomat perheet etäännyvät toisistaan. (Günther ym. 2020: 283.) He välttelevät tilaisuuksia, joissa on lapsia tai negatiivisia tunteita aiheuttavia henkilöitä (Onat & Beji 2012: 46–47). Myös Tulppalan artikkelin mukaan tahattomasti lapsettoman pariskunnan on raskasta tavata perheellisiä ystäviä ja vauvoja (Tulppala 2002).

Sekä naiset että pariskunnat selviytyvät tahattomasta lapsettomuudesta opinnäytetyön tulosten perusteella positiivisin sekä negatiivisin selviytymiskeinoin. Yhtenä positiivisena selviytymiskeinona koetaan ammatilliselta saatu empatia (Lehto & Sevón & Laakso & Rönkä 2021: 14) ja informaatio (Jafarzadeh-Kenarsari & Ghahiri & Habibi & Zargham-Boroujeni 2015: 88). Tämä tulos on samansuuntainen Flinkin, Hultin ja Karjalaisen kanssa, joiden mukaan hoitohenkilökunnan empatia ja hienotunteisuus on merkittävää (Flink & Hult & Karjalainen 2018: 24).

6.2 Eettisyys

Tässä opinnäytetyössä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvä tieteellinen käytäntö on Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) yhteistyössä suomalaisen tiedeyhteisön kanssa laatima ohje (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021a). Ainoastaan hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti tuotettu tieteellinen tutkimus on eettisesti hyväksyttävä, uskottava ja luotettava, joten tässä opinnäytetyössä noudatimme näitä elementtejä. Olimme koko opinnäytetyöprosessin aikana huolellisia, tarkkoja ja rehellisiä. Opinnäytetyössä viittasimme aineistoihin kunnioittavalla ja asianmukaisella tavalla, joka vahvistaa eettisyyttä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2021b.)

Eettisyyttä opinnäytetyössämme tuki Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston Arene ry:n laatima opiskelijan muistilista eettisistä suosituksista. Perehdyimme opinnäytetyön aiheeseen sekä tutkimuseettisiin ohjeisiin, laadimme opinnäytetyön sopimuksen ja tiedostimme, että opinnäytetyö on julkinen asiakirja. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2020: 14.)

Hyvän tieteellisen käytännön loukkauksia ovat muun muassa plagiointi ja havaintojen vääristely, joita vältimme opinnäytetyössä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2020). Teimme opinnäytetyölle plagiaatintunnistuksen ennen lopputyön palauttamista. Lisätäksemme opinnäytetyön eettisyyttä, teimme plagiaatintunnistuksen useasti jokaisessa työn vaiheessa. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2020: 7.) Pidimme opinnäytetyön samankaltaisuusprosentin alle kymmenessä prosentissa ilman lähde- luetteloja, sisällysluetteloja ja otsikoita.

Käytimme opinnäytetyössä paljon englanninkielisiä aineistoja, joiden kääntämisessä noudatimme huolellisuutta ja varmistimme, ettei lähteen asiasisältö muuttunut. Kirjallisuuskatsauksessa emme käsitelleet henkilötietoja, emmekä tarvinneet tutkimuslupia (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry: 5–6).

6.3 Luotettavuus

Tämän opinnäytetyön luotettavuutta lisää lähteiden luotettavuus ja monipuolisuus. Vältimme sekundäärlähteiden käyttöä ja etsimme tuoretta tietoa. Opinnäytetyössä käytimme vain vertaisarvioituja lähteitä sekä sellaisia aineistoja, jotka ovat alan ammattilaisten kirjoittamia. Tämä lisää opinnäytetyön luotettavuutta. (Muotio 2021.) Käytimme tiedonhaussa apuna julkaisufoorumien julkaisukanavahakua, jonka avulla pystyimme arvioimaan tieteellisten lehtien tasoluokituksen. Valitsimme opinnäytetyöhön tieteellisiä

artikkeleja, joiden julkaisukanavan taso oli vähintään 1. Julkaisufoorumissa tähän tasoon kuuluvat vertaisarvioidut julkaisukanavat, jotka ovat erikoistuneet tieteellisiin tutkimustuloksiin. (Julkaisufoorumi 2023.) Olimme aineistoa valittaessa lähdekriittisiä (Metropolia LibGuides 2023). Suoritimme tiedonhakuja monissa eri tietokannoissa ja monin eri hakusanoin. Opinnäytetyössä kuvasimme tiedonhaun taulukkomuodossa, josta tulee ilmi mistä tietokannasta aineistoa haettiin, millä hakusanoilla ja millä rajauksilla. Tämän avulla myös lukija voi löytää käytetyt tutkimukset.

Luotettavuutta opinnäytetyössä lisäsi tekijöiden perehtyminen ja mielenkiinto tutkittavaan aiheeseen. Myös tarkasti määritellyt tutkimuskysymykset ja niiden johdattelemana opinnäytetyön tekeminen lisäsi opinnäytetyön luotettavuutta (Muotio 2021). Luotettavuutta vahvistaa myös se, että käytettävät aineistot olivat tekstimuodossa, joten litteointia ei tarvinnut tehdä (Elo ym. 2022: 219).

Osassa tiedonhauista osumia tuli tuhansia, joten niitä oli rajattava. Yksi rajaus, jota käytimme, oli full text. Tämän rajauksen käyttö saattoi jättää merkittäviä tutkimuksia huomaamatta, joka voi heikentää opinnäytetyön luotettavuutta. Lisäksi kaikissa hauissa rajaukseksi asetimme suomen- ja englanninkieliset julkaisut, jonka seurauksena hyödyllisiä tieteellisiä julkaisuja saattoi jäädä pois. Kuitenkin kielitaitomme vuoksi koimme luotettavammaksi jättää muun kieliset julkaisut ulkopuolelle. Suomensimme englanninkieliset tekstit niiden sisältöä muuntamatta, kuitenkin sanakirjaa käytettäessä voi tulla käänkövirheitä, joka saattaa heikentää luotettavuutta. Tämä opinnäytetyö on meidän ensimmäinen, joten aiempaa kokemusta vastaavanlaisesta työstä ei ollut. Tämä voi osaltaan vaikuttaa luotettavuuteen.

6.4 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella päädyimme seuraaviin johtopäätöksiin:

1. Tahaton lapsettomuus vaikuttaa negatiivisesti naisen elämän eri osa-alueisiin.
2. Tahattomasti lapseton nainen kaipaa tukea ja erityisesti vertaistuki koetaan merkittävänä.
3. Tahaton lapsettomuus vaikuttaa pariskunnan elämän eri osa-alueisiin sekä negatiivisesti että positiivisesti.
4. Naiset ja pariskunnat selviytyvät lapsettomuudesta sekä positiivisin että negatiivisin selviytymiskeinoin.

Opinnäytetyön perusteella ehdottaisimme seuraavia jatkotutkimusaiheita:

1. Suomalaisia laadullisia tutkimuksia tahattoman lapsettomuuden kokemuksista.
2. Laadullisia tutkimuksia pariskuntien tuen tarpeesta ja sen saamisesta lapsettomuudessa.
3. Tutkimuksia, esimerkiksi opinnäytetöitä, tahattoman lapsettomuuden kokemuksista miehen näkökulmasta.

6.5 Ammatillinen kasvu

Yhtenä tavoitteenamme opinnäytetyötä tehdessä oli oman ammatillisuuden kasvattaminen tulevina sairaanhoitajina ja kättilöinä. Opinnäytetyöprosessi vaati pitkäjänteisyyttä, oma-aloitteisuutta ja motivaatiota. Meitä motivoi prosessin aikana mielenkiinto aiheeseen ja ymmärrys aiheen tärkeydestä. Perehdyimme aiheeseen perusteellisesti, ja haimme paljon tietoa opinnäytetyön tekemisestä sekä osallistuimme useaan opinnäytetyöpajaan koko prosessin aikana. Teimme paljon systemaattista tiedonhakua, jonka koimme opettavaisena. Kehityimme parityöskentelyssä ja loimme yhteiset pelisäännöt, joita noudatimme alusta loppuun saakka. Uskomme tämän auttavan meitä tulevaisuudessa työelämän vuorovaikutustaidoissa. Opimme, kuinka tärkeää eettisyyden ja luottavuuden noudattaminen opinnäytetyöprosessissa on.

Opinnäytetyötä tehdessä jouduimme myös poistumaan mukavuusalueiltamme, kun päädyimme valitsemaan aineistoiksi englanninkielisiä tutkimusartikkeleita. Tämän myötä englanninkielentaitomme kehittyi ja saimme työhömmekansainvälistä näkökulmaa. Oli mukava huomata, että tulokset olivat linjassa opinnäytetyön teoreettisen taustan kanssa. Tutkimusten välillä oli paljon yhteneväisyyksiä ja toistoa, eikä ristiriitaisuuksia löytynyt. Löysimme paljon tutkimuskysymyksiin vastaavia aineistoja. Suomalaisia tutkimusartikkeleita löytyi harmillisen vähän ja tästä asetimme jatkotutkimusehdotuksen. Naisten kokemuksista löytyi enemmän tutkimuksia kuin pariskunnan kokemuksista.

Olemme saaneet koottua kattavasti tietoa tahattoman lapsettomuuden kokemuksista ja uskomme, että tämä opinnäytetyö toimii hyödyllisenä tietolähteenä ja opetuksen tukena. Opinnäytetyön myötä ymmärsimme, mitä tahattomasti lapseton nainen tai pariskunta voi käydä läpi. Opimme myös yleisesti lapsettomuudesta paljon. Tulemme varmasti ammattimme myötä kohtaamaan lapsettomuudesta kärsiviä ja haluamme kohdata nämä henkilöt mahdollisimman empaattisesti ja oikein. Ymmärsimme prosessin myötä tuen merkityksen lapsettomuudessa ja opimme keinoja, miten ja millaista tukea

ammattilaisena voi antaa. Uskomme, että opinnäytetyön myötä kasvoimme ammatillisesti ja saimme hyvät eväät tulevaisuutta varten.

Lähteet

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry 2020. Ammattikorkeakoulujen opin-
näytetöiden eettiset suositukset. Päivitetty 9.1.2020. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUK-SET%202020.pdf?_t=1578480382>. 3–14. Viitattu 26.1.2023.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Opinnäytetyön eettiset ohjeet.
<<https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Opinn%C3%A4ytety%C3%B6prosessin%20eettiset%20suositukset%20muistilistat%20opiskelijalle%20ja%20ohjaajalle.pdf>>. 5–6. Viitattu 17.3.2023.

Anokye, Reindolf & Acheampong, Enoch & Mprah, Wisdom Kwadwo & Ope, Janet Opia & Barivure, Tee Ndele 2017. Psychosocial effects of infertility among couples attending St. Michael's Hospital, Jachie-Pramso in the Ashanti Region of Ghana. BMC Research Notes 10, 690 (2017). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5718012/pdf/13104_2017_Article_3008.pdf>. Viitattu 27.2.2023.

Asiimwe, Susan & Osingada, Charles Peter & Mbalinda, Scovia N. & Muyingo, Mark & Ayebare, Elizabeth & Namutebi, Mariam & Muwanguzi, Patience A. 2022. Women's experiences of living with involuntary childlessness in Uganda: a qualitative phenomenological study. BMC Women's Health 22, 532 (2022). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9761954/pdf/12905_2022_Article_2087.pdf>. Viitattu 17.3.2023.

Elo, Satu & Kajula, Outi & Tohmola, Anniina & Kääriäinen Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. Hoitotiede 34 (4). 215–223.

Felicitas Mehiläinen a. Lapsettomuushoidot. <<https://felicitas.mehilainen.fi/palvelut/lapsettomuushoidot/>>. Viitattu 20.1.2023.

Felicitas Mehiläinen b. Miehen lapsettomuus. <<https://felicitas.mehilainen.fi/palvelut/lapsettomuustutkimukset/tietoa-lapsettomuudesta/miehen-lapsettomuus/>>. Viitattu 23.1.2023.

Fertia Oy. Lapsettomuus. <<https://www.fertia.fi/fi/tietoa/lapsettomuus>>. Viitattu 24.1.2023.

Flink, Anna-Leena & Hult, Heidi-Marja & Karjalainen, Merja 2018. Kätilöt hormonien maailmassa. Kätilölehti 2. 22–24.

Günther, Kirsi & Ekqvist, Eeva & Katajisto, Jenni 2020. Toiseus tahattomasti lapsettomien naisten kokemana. Janus 28 (3). 273–289. <<https://journal.fi/janus/article/view/75551/56228>>. Viitattu 17.3.2023.

Hudson Psychiatric Associates. The impact of infertility on women's mental health. <<https://hudsonpsych.com/2021/10/04/the-impact-of-infertility-on-womens-mental-health/>>. Viitattu 24.1.2023.

Jafarzadeh-Kenarsari, Fatemeh & Ghahiri, Ataollah & Habibi, Mojtaba & Zargham-Boroujeni, Ali 2015. Exploration of infertile couples' support requirements: a qualitative study. *International Journal of Fertility & Sterility* 9 (1). 81–92.
<<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4410041/pdf/Int-J-Fertil-Steril-9-81.pdf>>. Viitattu 17.3.2023.

Julkaisufoorumi 2023. Arvioinnit. Päivitetty 13.1.2023.<<https://julkaisufoorumi.fi/fi/arvioinnit>>. Viitattu 9.2.2023.

Kangasniemi, Mari & Utriainen, Kati & Ahonen, Sanna-Mari & Pietilä, Anna-Maija & Jääskeläinen, Petri & Liikanen, Eeva 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25 (4). 291–301.

Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2017. Tutkimus hoitotieteessä. 3.–5. painos. E-Kirja. Helsinki: Sanoma Pro Oy. 92–93.

Klemetti, Reija 2017. Tahaton lapsettomuus. Teoksessa Paananen, Ulla Kristiina & Pietiläinen, Sirkka & Raussi-Lehto, Eija & Äimälä, Anna-Mari (toim.). *Kättilötyö: Raskaus, synnytys ja lapsivuodeaika*. 6.–7. painos. E-Kirja. Helsinki: Edita. 371–375.

Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. E-Kirja. Helsinki: Edita. 110–126.

Lapsettomien yhdistys Simpukka ry. Mitä lapsettomuus on? <<https://www.simpukka.info/mita-lapsettomuus-on/>>. Viitattu 17.3.2023.

Lehto, Siru & Sevón, Eija & Laakso, Marja-Leena & Rönkä, Anna 2021. Infertility as a lonely struggle? Coping stories of previously infertile women. *Health Care for Women International* 22. 1–21.

Metropolia LibGuides 2023. Tiedonhaun ABC. Päivitetty 24.2.2023.<<https://libguides.metropolia.fi/tiedonhaku/tiedon-kaytto>>. Viitattu 17.3.2023.

Muotio, Leena 2021. Luotettavuuden arviointi muotoilualan opinnäytetyössä. <<http://www.muotoilu.info/index.php/tutkiva-muotoilu/amk-opinnaytetyo/luotettavuuden-arviointi-muotoilualan-opinnaytetyossa/>>. Viitattu 27.1.2023.

Oksanen, Henna 2014. Elintavat ja lapsettomuus. Pihlajalinna. <<https://www.dextralapsettomuusklinikka.fi/blogi/2014/06/26/elintavat-ja-lapsettomuus/>>. Viitattu 20.1.2023.

Onat, Güliz & Beji, Nezihe Kizilkaya 2012. Marital Relationship and Quality of Life Among Couples with Infertility. *Sexuality and Disability* 30. 39–52.

Ovumia. Lapsettomuus. <<https://www.ovumia.fi/lapsettomuus/>>. Viitattu 19.1.2023.

Pruuki, Heli & Tiihonen, Raili & Tuominen, Minna 2015. Toisenlainen tie: Tahaton lapsettomuus, kriisi ja selviytyminen. Helsinki: Kirjapaja. 48–56.

Salminen, Ari 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopisto.
<https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf>. Viitattu 30.1.2023.

Shenoy, Chandra 2022. Secondary infertility: Why does it happen? Mayo Clinic.
<<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/infertility/expert-answers/secondary-infertility/faq-20058272>>. Viitattu 19.1.2023.

Taebi, Mahboubeh & Kariman, Nourossadat & Montazeri, Ali & Majd, Hamid Alavi 2021. Infertility Stigma: A Qualitative Study on Feelings and Experiences of Infertile Women. *International Journal of Fertility & Sterility* 15 (3). 189–196.
<<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8233927/pdf/Int-J-Fertil-Steril-15-189.pdf>>. Viitattu 23.2.2023.

Tapong, Philip Teg-Nefaah & Adongo, Philip Baba 2013. Infertility and childlessness: a qualitative study of the experiences of infertile couples in Northern Ghana. *BMC Pregnancy & Childbirth* 13, 72 (2013). <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3610195/pdf/1471-2393-13-72.pdf>>. Viitattu 17.3.2023.

TENK = Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

TENK 2020. HTK-loukkaukset. Päivitetty 24.9.2020. <<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/htk-loukkaukset>>. Viitattu 27.1.2023.

TENK 2021a. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Päivitetty 7.7.2021.
<<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>>. Viitattu 26.1.2023.

TENK 2021b. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Päivitetty 8.2.2021. <<https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012#HTK>>. Viitattu 26.1.2023.

Terveyskylä 2018. Hedelmällisyyteen vaikuttavat tekijät. Päivitetty 15.8.2018. <<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/lis%C3%A4%C3%A4ntymisterveys/hedelm%C3%A4llisyys/hedelm%C3%A4llisyyteen-vaikuttavat-tekij%C3%A4t>>. Viitattu 11.1.2023.

Terveyskylä 2019a. Lapsettomuuden syyt. Päivitetty 1.11.2019. <<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/lis%C3%A4%C3%A4ntymisterveys/lapsettomuus/lapsettomuuden-syyt>>. Viitattu 19.1.2023.

Terveyskylä 2019b. Stressi ja hedelmällisyys. Päivitetty 29.5.2019. <<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/lis%C3%A4%C3%A4ntymisterveys/elintavoista-apua-hedelm%C3%A4llisyyteen/unen-stressin-liikunnan-ja-ravitsemuksen-vaikutus-hedelm%C3%A4llisyyteen/stressi-ja-hedelm%C3%A4llisyys>>. Viitattu 20.1.2023.

Terveyskylä 2019c. Tukea lapsettomuuden polulle. Päivitetty 1.11.2019. <<https://www.terveyskyla.fi/naistalo/lis%C3%A4%C3%A4ntymisterveys/lapsettomuus/tukea-lapsettomuuden-polulle>>. Viitattu 26.1.2023.

Tiitinen, Aila 2022a. Lapsettomuus. Lääkärikirja Duodecim. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00151>>. Viitattu 19.1.2023.

Tiitinen, Aila 2022b. Miehen lapsettomuus. Lääkärikirja Duodecim. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00734>>. Viitattu 23.1.2023.

Tiitinen, Aila 2022c. Naisen lapsettomuus. Lääkärikirja Duodecim. <<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00737>>. Viitattu 23.1.2023.

Tulppala, Maija 2002. Lapsettomuuden tuska. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim 118 (5). 531–536. <<https://www.duodecimlehti.fi/duo92833>>. Viitattu 12.1.2023.

WHO = World Health Organization.

WHO. Infertility. <https://www.who.int/health-topics/infertility#tab=tab_1>. Viitattu 19.1.2023.

Tiedonhakutaulukko

Tietokanta ja hakusanat	Rajaukset	Osumat	Hyväksytyt otsikon perusteella	Hylätyt kaksoiskappaleet	Hyväksytyt tiivistelmän perusteella	Hyväksytyt kokotekstin perusteella	Hyväksytyt työhön käytettäväksi
CINAHL: infertility AND support AND relationship	2012–2023, full text	39	9	1	5	1	1
Finna.fi: nai* AND lapsettomuu*	2012–2023, suomi ja englanti, lehti/artikkeli, verkossa saatavilla	11	6	1	4	1	1
Medic: lapsettomuu* AND nai* AND psyk*	2012–2023	6	3	-	2	1	0
PubMed: "female infertility" AND infertility AND stigma	2012–2023, free full text	63	17	-	14	11	4
Taylor & Francis Online: infertility AND support AND relationship AND psychosocial AND childlessness	2020–2023, only show content I have full access to	30	5	-	3	2	1

Manuaalinen haku: tietokanta ja tutkimuksen nimi	Rajaukset	Osumat	Hyväksytyt otsikon perusteella	Hylätyt kaksoiskappaleet	Hyväksytyt tiivistelmän perusteella	Hyväksytyt kokotekstin perusteella	Hyväksytyt työhön käytettäväksi
PubMed: Exploration of Infertile Couples' Support Requirements: A Qualitative Study	-	1	1	-	1	1	1
PubMed: The effects of infertility on the spouses' relationship	-	1	1	-	1	1	0

Artikkelitaulukko

Nro	Tekijät, vuosi, maa	Julkaisun nimi, lehti & julkaisukanavan taso	Menetelmät, aineisto, otos	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeisimmät tulokset
1	Anokye, Reindolf & Acheampong, Enoch & Mprah, Wisdom Kwadwo & Ope, Janet Opia & Barivure, Tee Ndele 2017 Ghana	Psychosocial effects of infertility among couples attending St. Michael's Hospital, Jachie-Pramso in the Ashanti Region of Ghana BMC Research Notes Taso 1	Kuvaileva- ja määrällinen tutkimus, jossa osallistujat valittiin yksinkertaisella satunnaistekniikalla. Osallistujat vastasivat strukturoituun kyselylomakkeeseen. Otos 100 lapsetonta pariskuntaa.	Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää lapsettomuuden psykososiaalisia vaikutuksia pariskunnilla, jotka kävivät St. Michaelin sairaalassa (Jachie-Pramson kylässä).	Tutkimuksessa kävi ilmi, että lapsettomalle pariskunnalle aiheutui sosiaalisia vaikutuksia, kuten syrjäytymistä, sanallista ja fyysistä väkivaltaa, avioeroa ja leimautumista. Pariskuntien tärkeimpiä selviytymiskeinoja olivat tuen hakeminen perheenjäsenistä ja arkaluontoisten keskustelujen välttäminen. Lapsettomuudella oli psykologisia, emotionaalisia ja sosiaalisia seurauksia sekä yksilöille että pariskunnille.
2	Asiimwe, Susan & Osingada, Charles Peter & Mbalinda, Scovia N. & Musingo, Mark & Ayebare, Elizabeth & Namutebi, Mariam & Mwanguzi, Patience A. 2022 Uganda	Women's experiences of living with involuntary childlessness in Uganda: a qualitative phenomenological study BMC Women's Health Taso 1	Laadullinen fenomenologinen tutkimus, jossa osallistujat vastasivat syvähaastatteluihin. Osallistujat valittiin tarkoituksenmukaisella otannalla ja heidät poimittiin gynekologisen klinikan rekisteristä. Analyysimenetelmä oli temaattinen analyysi. Otos 15 tahattomasti lapsetonta naista.	Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää tahattoman lapsettomuuden kanssa elävien naisten kokemuksia.	Tutkimuksessa naisten kokemuksista nousi esiin kuusi teemaa: riittämätön sosiaalinen tuki, psykologinen kidutus, jatkuva suru, avioliiton epävakaus, lapsettomuudesta johtuva epäonnistuminen ja taloudelliset rajoitteet. Naiset käsittelivät lapsettomuutta myönteisillä tai kielteisillä selviytymiskeinoilla. Naiset, jotka saivat tukea, selviytyivät positiivisesti. Ne, jotka eivät saaneet yhtä paljon tukea, olivat stressaantuneita, surullisia, vihaisia ja menettäneet toivonsa raskaudesta.
3	Günther, Kirsi & Ekqvist, Eeva & Katajisto, Jenni 2020 Suomi	Toiseus tahattomasti lapsettomien naisten kokemana Janus Taso 1	Laadullinen tutkimus, jossa aineistona oli tahattomasti lapsettomien naisten kirjoitelmia, joita pyydettiin Facebookista. Tulokset analysoitiin sisällönanalyysin avulla.	Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää tahattomasti lapsettomien naisten toiseuden kokemuksia ja sitä, mitkä näitä kokemuksia aiheuttaa.	Kirjoitelmista nousi esille kolme erilaista toiseuden kokemusta: lapsettomuus eriyttävänä kokemuksena, lapsettomuus yhdistävänä ja voimaannuttavana kokemuksena ja lapsen saanti toiseutta tuottavana kokemuksena. Naiset kokivat tahattoman lap-

			Otos 22 tahattomasti lapsetonta naista.		settomuuden sekä negatiivisena että positiivisena tilanteena. Vertaistuellla saatiin voimaannuttavia ja yhdistäviä kokemuksia.
4	Jafarzadeh-Kenarsari, Fatemeh & Ghahiri, Ataollah & Habibi, Mojtaba & Zargham-Boroujeni, Ali 2015 Iran	Exploration of infertile couples' support requirements: a qualitative study International Journal of Fertility & Sterility Taso 1	Laadullinen tutkimus, jonka aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Osallistujat valittiin tarkoituksenmukaisella otantamenetelmällä, jossa vaihtelu oli mahdollisimman suurta. Osallistujat vastasivat syvähaastatteluihin ja niistä tehtiin kenttämuis-tiinpanoja. Terveysthuollon ammattilaiset vastasivat puolistrukturoituihin haastatteluihin. Otos 26 pariskuntaa (17 miestä ja 26 naista) ja 7 terveysthuollon ammattilaista.	Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia ja ymmärtää hedelmättömien pariskuntien kokemuksia ja tarpeita lapsettomuudessa.	Tutkimuksessa nousi esiin neljä teemaa lapsettomien pariskuntien tarpeista: sosiaalinen tuki, taloudellinen tuki, henkinen tuki ja tiedollinen tuki. Tutkimus osoitti, että hoidon ja lääketieteellisten tarpeiden lisäksi hedelmättömät pariskunnat kohtasivat erilaisia emotionaalisia, psykososiaalisia, viestinnällisiä, kognitiivisia, hengellisiä ja taloudellisia haasteita, jotka vaikuttivat heidän elämänsä eri osa-alueisiin ja johtivat uusiin huolenaiheisiin, ongelmiin ja vaatimuksiin.
5	Lehto, Siru & Sevón, Eija & Laakso, Marja-Leena & Rönkä, Anna 2021 Suomi	Infertility as a lonely struggle? Coping stories of previously infertile women Health Care for Women International Taso 1	Laadullinen, narratiivinen tutkimus, jossa osallistujat haettiin sosiaalisen median kautta, verkosta, äitiyspoli-klinikoiden ilmoitustaulun kutsun avulla sekä terveysthuoltajia pyydettiin tiedottamaan tutkimukseen osallistumismahdollisuudesta asiakkailleen. Osallistujia pyydettiin ensin kirjoittamaan vapaasti kokemuksistaan, jonka jälkeen niiden pohjalta haastateltiin. Tulokset analysoitiin narratiivisella analyysillä. Otos 26 aiemmin lapsetonta naista.	Tutkimuksen tarkoitus oli selvittää hedelmättömien naisten kokemaa sosiaalisen tuen tarvetta lapsettomuuden haasteissa.	Tutkimuksessa nousi esille kaksi erilaista selviytymistyyppiä hedelmättömillä naisilla: yksin selviytyminen ja tuen kanssa selviytyminen. Yksin selviytyjät eivät saaneet, eivätkä hakeneet tukea lapsettomuuteen. He kamppailivat yksin. Tuen kanssa selviytyvät naiset hakivat tukea, mutta olisivat kokemustensa mukaan kaivanneet sitä vieläkin enemmän.
6	Onat, Güliz & Beji, Nezihe Kizilkaya 2012	Marital Relationship and Quality of Life Among Couples with Infertility	Laadullinen tutkimus, joka toteutettiin syvähaastatteluin. Tiedot kerättiin takautuvasti osallistujilta, jotka	Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia osallistujien kokemuksia lapsettomuusprosessista.	Tutkimuksessa todettiin, että lapsettomuus riippumatta sukupuolesta toi mukanaan monenlaisia ongelmia eri elämän osa-alueilla.

	Turkki	Sexuality and Disability Taso 1	olivat lapsettomuuden jälkeen saaneet lapsen hoitojen avulla. Tulokset analysoitiin temaattisen analyysin menetelmillä. Otos 16 osallistujaa: 7 pariskuntaa ja 2 naista.		eilla. Lapsettomuus vaikutti mielialaan, sosiaalisiin suhteisiin, seksuaalisuuteen ja elintapoihin.
7	Tapong, Philip Teg-Nefaah & Adongo, Philip Baba 2013 Ghana	Infertility and childlessness: a qualitative study of the experiences of infertile couples in Northern Ghana BMC Pregnancy & Childbirth Taso 1	Laadullinen tutkimus, joka toteutettiin syvähaastatteluin, fokusryhmäkeskusteluin sekä avainhenkilöiden haastatteluin. Osallistujat kerättiin lumipallotekniikalla ja tulokset analysoitiin temaattisella analyysillä. Otos 15 lapsetonta pariskuntaa, 45 pariskuntaa, jolla on lapsia ja 8 avainhenkilöä.	Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia hedelmättömien parien kokemuksia.	Tutkimuksessa todettiin, että naiset ja miehet kärsivät lapsettomuuden sosiaalisista vaikutuksista. Lapsettomat parit olivat sosiaalisesti leimautuneita ja syrjäytyneitä. Lapsettomuus johti epäterveellisiin käytäntöihin.
8	Taebi, Mahboubeh & Kariman, Nourossadat & Montazeri, Ali & Majd, Hamid Alavi 2021 Iran	Infertility Stigma: A Qualitative Study on Feelings and Experiences of Infertile Women International Journal of Fertility & Sterility Taso 1	Laadullinen tutkimus, joka toteutettiin puolistrukturoiduin syvähaastatteluin ja tulokset analysoitiin perinteisellä sisällönanalyysillä. Harkinnanvarainen otanta, jossa vaihtelu oli mahdollisimman suurta. Otos 17 primäärisestä lapsettomuudesta kärsivää naista.	Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia lapsettomuusleimaa hedelmättömien naisten kokemusten ja käsitysten perusteella.	Tutkimuksessa nousi esille neljä teemaa: leimaprofiili, itsestigma, puolustusmekanismi ja tasapainottaminen. Hedelmättömät naiset kohtasivat sosiaalista leimautumista ja itsensä leimaamista, mikä uhkasi heidän psykososiaalista hyvinvointia ja itsetuntoa. Naiset käyttivät puolustusmekanismeja ja sosiaalista tukea lievittääkseen näitä vaikutuksia.

Esimerkkejä sisällönanalyysistä

Alkuperäinen ilmaus, (tutkimus, sivunumero)	Suomennos	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
“Some participants were yearning for social support from friends, while others were disappointed by friends who give impractical advice.” (2, 5)	Jotkut osallistujat kaipasivat sosiaalista tukea ystäviltä, kun taas jotkut olivat pettyneitä ystäviin, jotka antoivat epäkäytännöllisiä neuvoja.	Naiset kaipasivat sosiaalista tukea ystäviltä. Naiset olivat pettyneitä ystäviin, jotka antoivat epäkäytännöllisiä neuvoja.	Naisen kokema tuen tarve ja merkitys Lapsettomuuden negatiiviset vaikutukset naisen sosiaaliseen elämään	Naisen tuen tarve Naisen sosiaalinen elämä	Tahattoman lapsettomuuden vaikutukset naisen elämään
“..women who received family and community support were able to cope with involuntary childlessness.” (2, 9)	Perheen ja yhteisön tukea saaneet naiset pystyivät selviytymään tahattomasta lapsettomuudesta.	Naiset selviytyivät tahattomasta lapsettomuudesta tuen avulla.	Naisen kokema tuen tarve ja merkitys	Naisen tuen tarve	
“Participants in this study reported unhappiness in their marriage as their ultimate dream of marriage is to have children. Their unhappiness also had a direct impact on their sexual life as many reported a reduced interest in sexual activity with their partners.” (7, 5)	Tähän tutkimukseen osallistujat kertoivat olevansa onnettomia avioliitossaan, koska heidän suurin unelmansa avioliitossa on saada lapsia. Heidän tyytymättömyydellään oli myös suora vaikutus seksuaalielämään, sillä monet ilmoittivat vähentynyttä kiinnostusta seksuaaliseen kanssakäymiseen kumppaninsa kanssa.	Pariskunnat olivat onnettomia avioliitossaan lapsettomuuden takia. Pariskunnan tyytymättömyys vaikutti seksuaalielämään. Pariskuntien kiinnostus seksuaaliseen kanssakäymiseen väheni.	Lapsettomuuden aiheuttamat negatiiviset tunteet pariskunnalla Lapsettomuuden aiheuttama negatiivinen vaikutus seksuaalielämään	Parisuhteessa koetut tunteet Vaikutukset parisuhteeseen	Tahattoman lapsettomuuden vaikutukset parisuhteessa